

Він був Українцем із великої літери

У моїй вдячній пам'яті залишилися тільки приємні, цікаві та різнобарвні спогади про Михайла Олександровича Гаврилюка – чудову людину, багату на розмаїття талантів і водночас винятково скромну та порядну. В його неординарній натурі гармонійно поєднувались набута професія «технаря» з природним творчим даром художника, оригінального фотосвітлинця та справжнього зодчого. І разом з тим він був високоорганізованим господарником – від слова «господар». Ми співпрацювали з Михайлом Олександровичем як ректором у надзвичайно цікавий період життя Львівської політехніки. Адже тоді ми всі були націлені на пошук нових форм навчального процесу, наближення його до реальних умов, створення нових структур прикладного характеру, з тим, щоб стимулювати студентів і викладачів до реалізації теоретичних знань у практичних роботах, тобто максимально скоротити період адаптації молодого фахівця на виробництві після закінчення навчального закладу.

Однією з найефективніших форм втілення набутих знань студентів і аспірантів було Студентське проектно-конструкторське бюро (СПКБ), яке я на той час мала честь очолювати. У діяльності СПКБ поєднувались два важливі завдання:

- наближення теоретичної підготовки майбутнього фахівця до практичних знань у період навчального процесу;
- створення матеріально-технічної бази інституту (навчальних корпусів, студентських гуртожитків, баз відпочинку тощо) за власноруч виконаними проектами.

Проте доволі швидко тематика нашого бюро розширилась майже у всіх напрямках профільних спеціальностей. За цієї ситуації Михайло Олександрович став гідним наступником свого попередника Григорія Івановича Денисенка щодо інтенсивного розвитку інституту. Він не лише очолив цей процес, але й виступив співавтором багатьох ідей, проектних розробок, планування нестандартних схем нових гуртожитків, інших технологічних рішень. Він особисто брав участь в обговореннях запропонованих проектів чи то в стінах СПКБ, чи у своєму кабінеті, чи на оперативних нарадах безпосередньо на будівельних майданчиках. Досконало знав наш ректор і проектні вирішення кожного інститутського об'єкта й навдивовижу фахово їх обговорював – чи то критикуючи, чи схвалюючи. Його пропозиції завжди були функціональними, доречними, а для нас, професіоналів, просто цікавими. Траплялися випадки, що такі «проривні» ідеї часто густо виникали тоді, коли будівельники вже встигали виконати в

натурі ту частину будівлі, яку ректор пропонував вдосконалити. І тоді доводилось «на колінах» просити фахівців змінити рішення. Непересічний колектив СПКБ, який тоді сформувався під егідою Гаврилюка, зі вдячністю реагував на такі неординарні дії ректора.

Звичайно, всім нам імпонувала його постійна увага та допомога. Інколи свою симпатію наші архітектори-дотепники висловлювали в дружніх шаржах. Натомість Михайло Олександрович ніколи не ображався, оскільки сам володів чудовим почуттям гумору, майстерно розповідав анекдоти, причому любляв короткі й колоритні, вмів вставляти доречні репліки й адекватно сприймав гумор. Маю багато прикладів його влучних висловів, інколи, у конкретних ситуаціях, доволі дошкульних. Один із них, зокрема, стосувався хворобливих жіночих «начальницьких» амбіцій. Зауважу, що наше СПКБ розробляло проектну документацію не тільки для свого інституту, але й для багатьох сторонніх замовників. Серед таких мені, на біду, трапилася одна вередливиця з проханням запроектувати у Львові концертний зал для закритого оборонного підприємства. Це була перша леді області, себто дружина першого секретаря тодішнього обкому партії Віктора Добрика, котра до того ж обіймала доволі високу керівну посаду. З нею в мене одразу не склалися партнерські стосунки, оскільки її вимоги виходили далеко за межі тогочасних нормативів. Моя ж відмова від проектування цього об'єкта стала причиною неприємної суперечки в ректорському кабінеті за участю замовниці. Окрім того, я не знала, що перша обласна леді дуже ревно реагує на осіб жіночої статі, котрі вдягаються не гірше за неї. Й тут – несподіваний казус: ми обидві випадково прийшли на гостру розмову до ректора в однаковісінських дефіцитних на ті часи пальтах. Цей конфуз ректор помітив уже після закінчення суперечки. Подаючи замовниці в приймальні «мое» пальто, він задля примирення кинув напрочуд влучну фразу: «У вас, виявляється, стільки спільного, а ви чомусь конфліктуєте!». Нині все це може видатися за анекдот, але тоді мені було не до сміху. Адже нацькований владною дружиною львівський партійний бос після того на обкомівських нарадах відверто погрожував не тільки зняти Лясковську з посади, але й взагалі вижити за межі міста та області. До кінця життя вдячна Гаврилюкові, що він не дав мене «з'їсти» тодішнім компартійним можновладцям і допоміг реалізуватися як інженеру-будівельнику та архітекторові.

Незважаючи на штучне насаджування російської мови, Михайло Олександрович завжди переходив на українську, коли до нього звертались українською. Навіть на засіданнях ректорату, якщо промовець доповідав по-українськи. А рідну мову ректор знав бездоганно. Він був дуже добре обізнаний з тодішньою владною системою й розумів, що без «лобіювання» коштів з держбюджету не отримаєш. Тому особисто відстоював інтереси нашої Політехніки в Держплані та Уряді України.

Я була свідком того, як фахово, тактовно і переконливо він схиляв на свій бік київських чиновників, викликаючи в них симпатію та повагу до себе, й завжди добивався належного фінансування. До речі, одним з найцікавіших і найпрестижніших замовлень, над яким працювали наші фахівці-радіотехніки, було розроблення телевізійних систем для радянських космічних кораблів. Михайло Олександрович достеменно знав цей проект, особисто брав участь у випробуванні експериментального зразка, контролював терміни виконання. Космонавти Георгій Гречко і Микола Рукавишников, котрий, до речі, був першим в історії світової космонавтики цивільним командиром космічного корабля, задля цього навіть особисто приїжджали в інститут. За цю розробку ректора та працівників інституту нагородили медаллю імені Сергія Корольова. За високий рівень виконаних студентсько-викладацьких проектів, масову участь колективу у творчому процесі, постійний розвиток матеріально-технічної бази Львівського політехнічного інституту, розроблення унікальних проектів студентських гуртожитків, які Держкомбуд СРСР рекомендував для типового будівництва по всій країні, наше СПКБ нагородили престижною премією ВЛКСМ.

Аби оцінити значення нашої перемоги, зазначу, що до появи проектів львівських політехніків, у всьому Радянському Союзі гуртожитки зводились за «хрущовськими» нормативами, де на одного студента припадало аж цілих 6 кв.м (!) загальної площі. Ми ж передбачили значно просторіші приміщення й за площею, й за об'ємом. По суті вони відповідали стандартам малосімейних квартир, а узаконити нові будівельні норми тоді було неймовірно важко. Наше нинішнє українське студентство, котре мешкає переважно в гуртожитках нашого проектування, мабуть, навіть і не здогадується, що завдячує воно тим, що проживає у більш-менш пристойних кімнатах, насамперед Михайлові Гаврилюкові! Коли б не його (в хорошому розумінні) «пробивна сила», тогочасна влада, напевно, продовжувала б і надалі масово будувати студентське житло, яке швидше нагадувало переповнені арештантами в'язничні камери. Сьогодні, коли ні Українська держава, ні більшість окремо взятих вищих навчальних закладів зі зрозумілих причин не мають змоги зводити нові «кампуси» за західними стандартами, означений спадок видається мені просто безцінним. Загалом в ті роки наше студентське бюро постійно нагороджували численними медалями, дипломами, грамотами. Були ми й учасниками багатьох міжнародних виставок. Кільком працівникам СПКБ і ректорові було до того ж присуджено премію Ради Міністрів СРСР за проектування і спорудження комплексу навчальних корпусів і гуртожитків.

Не можу не відзначити й високих естетичних вимог М.О. Гаврилюка до формування студентського житлового простору, оформлення інтер'єрів навчальних приміщень, озеленення та благоустрою території,



До ректора Михайла Гаврилюка часто навідувалися радянські космонавти. Цього разу до нього завітав двічі Герой Радянського Союзу Георгій Гречко (крайній праворуч). Обговорювали, зокрема, і проблеми розроблення та впровадження кольорового відеокмплєксу «Нива», який виготовили вчені Львівського політехнічного інституту наприкінці 1970-х років. Перша ліворуч – Віра Ляковська



Львівські політехніки – лауреати Премії Ради Міністрів СРСР у галузі проектування і будівництва (1978)



Михайло Олександрович завжди охоче спілкувався з молодими науковцями і дослідниками Львівської політехніки. Праворуч від нього – Віра Ляковська



Жартівливий фотоколаж на архітектурно-будівничі таланти Михайла Гаврилюка



Справжньою школою професійного становлення молодих фахівців стало легендарне Студентське проектно-конструкторське бюро – СПКБ. Засноване у 1959 році, воно дало путівку у життя тисячам студентів Львівської політехніки, котрі працювали над реальними проектами, що втілювалися у споруджувані гуртожитки, навчальні й виробничі корпуси тощо. СКІБ Львівської політехніки – постійний переможець тогочасних всесоюзних оглядів-конкурсів серед найкращих аналогічних молодіжних колективів

реставрації та збереження будівель інституту, особливо визначної пам'ятки архітектури – головного корпусу. Я впевнена, що він ніколи не дозволив би порушити охоронне законодавство і замінити, наприклад, на металопластик дерев'яні віконні коробки в історичних навчальних корпусах, замість того, аби відреставрувати класичні й тим самим зберегти не лише автентичність, але й мікрокліматичний комфорт у приміщеннях.

Михайло Олександрович Гаврилюк був надзвичайно чуйною і делікатною людиною. У цьому я особисто переконалась у важкі періоди мого життя. Я вдячна долі за щастя працювати поруч із цією надзвичайно цікавою, ерудованою, гармонійною та винятково скромною особистістю, а точніше – Постаттю, яка своєю енергією та хистом створила цілу епоху бурхливого ренесансу у сфері вищої освіти в часи задушливого радянського «застою».

Про присудження премій Ради Міністрів СРСР 1978 року за найвидатніші проекти і будівництво за цими проектами

Постанова Держбуду СРСР, Державного комітету з науки і техніки і ВЦРПС

На виконання постанови Ради Міністрів СРСР від 28 травня 1969 року № 390 «Про поліпшення проектно-кошторисної справи» Державний комітет СРСР у справах будівництва, Державний комітет з науки і техніки і Всесоюзна центральна рада професійних спілок

ПОСТАНОВЛЯЄ:

Присудити Премію Ради Міністрів СРСР 1978 року за найвидатніші проекти і будівництво за цими проектами.

В галузі житлово-цивільного будівництва, планування й забудови міст і сільських населених пунктів

30. Лясковській Вірі Дмитрівні, начальникови, Шаршаткинй Софії Яківні, головному інженерові, Шевчуку Григорію Петровичу, головному інженерові проектів, працівникам студентського проектно-конструкторського бюро Львівського політехнічного інституту Української РСР, Гаврилюку Михайлові Олександровичу, кандидатові технічних наук, доценту, ректору, Жерновому Станіславу Васильовичу, проректору з будівництва,

Консуловій Музі Борисівні, кандидатві архітектури, доценту кафедри, Липці Роману Миколайовичу, доценту, Мар'єву Павлові Павловичу, завідуючим кафедрою, Петришину Іванові Михайловичу, Русановій Ірині Василівні, старшим викладачам, Циглеру Миколі Максиміліяновичу, старшому інженеру відділу, працівникам того ж інституту, Денисенкові Григорію Івановичу, доктору технічних наук, професору, ректору Київського політехнічного інституту Мінвузу Української РСР, Сидоренкові Віктору Дмитровичу, доцентві, проректору того ж інституту, Лиховодову Володимирі Івановичу, керівникові відділу АКБ КиївЗНІІІЕПу Держцивілбуду, Завадовському Володимирі Даниловичу, керуючому, Курилюку Ярославу Миновичу, головному технологу, Манілі Михайлові Теодоровичу, Стахурському Богданові Васильовичу, бригадирам, працівникам тресту Львівпромбуд Мінпромбуду Української РСР, Ручкіну Сергію Гнатовичу, головному інженерові тресту Львівжитлобуд того ж міністерства – за проектування і будівництво комплексу навчальних будівель Львівського політехнічного інституту, премію в розмірі – 10 тисяч карбованців.

Володимир ГОНЧАРУК

Мріяти і діяти – таким було його життєве кредо

Згадуючи незабутнього Михайла Олександровича Гаврилюка, і зважаючи на те, що його внутрішньоінститутська діяльність добре відома широкому загалові, я вирішив глянути на цю непересічну постать, так би мовити, зовні. Мені довелося спілкуватися з ректором Львівського політехнічного інституту безпосередньо у відділі науки і навчальних закладів обкому партії, почасти на засіданнях Ради ректорів Львова, під час численних спільних відряджень в Москву і Київ. Безумовно, часто бував я і в Політехніці, бачив, як розвивається цей чудовий, з багатими традиціями вищий навчальний заклад, котрий завжди входив до когорти найкращих вишів країни. У своїх спогадах намагався бути максимально об'єктивним. Наскільки це вдалося, судити вам.

Як відомо, у 1971 році посаду ректора Львівської політехніки залишив член-кореспондент АН України, доктор технічних наук,